

**VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI**

PHẠM KHẮC LỊCH

**THANH TRA PHÒNG CHÁY VÀ CHỮA CHÁY
Ở VIỆT NAM HIỆN NAY**

Chuyên ngành: Luật Hiến pháp - Luật Hành chính

Mã số: 62.38.01.02

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ LUẬT HỌC

Hà Nội, 2017

Công trình được hoàn thành tại: Học viện Khoa học xã hội,
Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam

Người hướng dẫn khoa học:

PGS. TS. Bùi Xuân Đức

Phản biện 1: GS.TS. Phạm Hồng Thái

Phản biện 2: PGS.TS. Lê Văn Long

Phản biện 3: TS. Nguyễn Quốc Hiệp

Luận án sẽ được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận án họp
tại: Học viện Khoa học xã hội

Có thể tìm hiểu luận án tại:

- Thư viện Học viện Khoa học xã hội;
- Thư viện Quốc gia Việt Nam.

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Từ khi Luật Phòng cháy và chữa cháy năm 2001 được ban hành và triển khai thực hiện, công tác phòng cháy, chữa cháy đã đạt được những kết quả quan trọng; góp phần phục vụ đắc lực sự phát triển bền vững nền kinh tế - xã hội của đất nước. Tuy nhiên, trong những năm vừa qua, tình hình cháy, nổ ở nước ta vẫn diễn biến hết sức phức tạp; xảy ra khá nghiêm trọng, trên nhiều lĩnh vực, nhiều địa bàn, với tính chất vô cùng nghiêm trọng, ảnh hưởng lớn đến đời sống sinh hoạt, lao động và sản xuất của người dân; gây tổn hại lớn đến vật chất, kinh tế, tinh thần của người dân. Theo thống kê của Cục Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ thuộc Bộ Công an, trong giai đoạn 2011 - 2016, trung bình mỗi năm, ở Việt Nam xảy ra 2.135 vụ cháy, làm chết 74 người, bị thương 189 người, thiệt hại về tài sản 1.231 tỷ đồng và hàng trăm hecta rừng. Đáng chú ý là số vụ cháy, nổ tại các khu dân cư, cơ sở kinh doanh dịch vụ, chợ, khu công nghiệp, phương tiện giao thông, cháy rừng có chiều hướng gia tăng. Nhiều vụ cháy gây thiệt hại đặc biệt nghiêm trọng về người, tài sản. Điển hình như: Vụ cháy tại kho hàng Công ty Cổ phần Len Hà Đông (Hà Nội) ngày 19/02/2014 gây thiệt hại 105 tỷ đồng; vụ cháy tại Công ty Cổ phần Ngân Sơn thuộc Tổng Công ty thuốc lá Việt Nam (Bắc Ninh) ngày 20/8/2015 gây thiệt hại 317 tỷ đồng; vụ cháy tại quán Karaoke số 68 Trần Thái Tông (Hà Nội) ngày 01/11/2016 làm chết 13 người, gây thiệt hại 10 tỷ đồng; gần đây nhất là vụ cháy tại xưởng sản xuất bánh kẹo ở Hoài Đức (Hà Nội) ngày 29/7/2017 làm chết 08 người, bị thương 02 người.

Để thực hiện tốt công tác phòng cháy, chữa cháy, Đảng và Nhà nước ta đã đưa ra nhiều chủ trương, chính sách, quy định để phòng ngừa, tuyên truyền phổ biến và các quy định, tiêu chuẩn, quy chuẩn về an toàn phòng cháy chữa cháy nhằm hạn chế đến mức thấp nhất thiệt hại về người và tài sản do cháy, nổ gây ra. Tuy nhiên, trên thực tế, hiệu quả chưa cao; sự tham gia của người dân, doanh nghiệp, cơ sở vào công tác phòng cháy chữa cháy chưa thực sự quyết liệt; các cơ quan có thẩm quyền cũng chưa triển khai có hiệu quả các biện pháp phòng ngừa. Thực tế cho thấy, để đảm bảo tốt về an toàn phòng cháy và chữa cháy có hiệu quả, chúng ta cần phải thực hiện tổng hợp, đồng bộ nhiều giải pháp, trong đó, thanh tra phòng cháy và chữa cháy

là một trong những công tác có vai trò hết sức quan trọng. Từ năm 2011 đến năm 2016, thực hiện Luật Phòng cháy và chữa cháy, Luật Thanh tra năm 2010, lực lượng thanh tra Công an nhân các cấp đã tổ chức, tiến hành được 263 cuộc thanh tra về phòng cháy và chữa cháy đối với 2.096 đối tượng thanh tra trên toàn quốc; đã đưa ra 1.435 kiến nghị về phòng cháy, chữa cháy; kiến nghị xử phạt vi phạm hành chính đối với 190 trường hợp với tổng số tiền hơn 01 tỷ đồng. Qua thanh tra phòng cháy và chữa cháy đã làm rõ được những ưu điểm, hạn chế, những vi phạm phổ biến và nguyên nhân của những hạn chế, vi phạm trong việc thực hiện pháp luật về phòng cháy, chữa cháy của Ủy ban nhân dân các cấp, khu công nghiệp, khu chế xuất, khu công nghệ cao, khu dân cư, chung cư cao tầng, chợ, siêu thị, trung tâm thương mại, rừng phòng hộ, rừng đặc dụng.

Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy, tổ chức bộ máy, biên chế cán bộ và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trong giai đoạn hiện nay vẫn còn nhiều hạn chế. Mô hình tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy chưa được triển khai thống nhất từ trung ương đến địa phương. Biên chế đội ngũ cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy còn thiếu nhiều so với yêu cầu thực tiễn; phần lớn chưa được đào tạo chuyên môn, nghiệp vụ về phòng cháy, chữa cháy. Nội dung các cuộc thanh tra về phòng cháy và chữa cháy không sâu; chất lượng, hiệu quả chưa cao; mới chỉ tiến hành thanh tra theo kế hoạch, chưa tiến hành thanh tra thường xuyên, thanh tra đột xuất về phòng cháy, chữa cháy. Do đó, nhiều lĩnh vực, cơ sở có nguy hiểm cháy, nổ cao chưa được thanh tra, nhiều vi phạm nghiêm trọng về phòng cháy, chữa cháy không được phát hiện, xử lý kịp thời đã dẫn đến xảy ra các vụ cháy, nổ gây hậu quả đặc biệt nghiêm trọng.

Những hạn chế trên do các nguyên nhân khách quan và chủ quan như: Pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy chưa hoàn thiện. Lý luận, nghiệp vụ về thanh tra phòng cháy và chữa cháy chưa đầy đủ cả về hình thức và nội dung. Đội ngũ cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy còn thiếu về số lượng; trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, năng lực còn hạn chế, chưa đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ được giao.

Trong thời gian tới, trước yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế, công tác thanh tra phòng cháy,

chữa cháy ngày càng trở nên quan trọng và càng phải được tăng cường, nâng cao hơn nữa về hiệu lực, hiệu quả. Do đó, việc nghiên cứu thực trạng để tìm ra các giải pháp nhằm hoàn thiện về pháp luật thanh tra phòng cháy và chữa cháy, kiện toàn mô hình tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy, nâng cao hiệu quả hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trong thời gian tới là vấn đề mang tính cấp bách trên cả phương diện lý luận và thực tiễn.

Nghiên cứu về thanh tra nói chung, thanh tra chuyên ngành nói riêng đã có nhiều công trình được công bố dưới dạng giáo trình, sách, đề tài khoa học, luận văn, luận án, bài viết đăng trên các tạp chí, kỷ yếu hội thảo khoa học. Song, nghiên cứu về thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam đến nay mới chỉ có một vài công trình khoa học phản ánh về một số khía cạnh, phương diện nhất định của tổ chức và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy; chưa có công trình nào nghiên cứu toàn diện, đầy đủ về lý luận, thực tiễn tổ chức và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy dưới cấp độ luận án Tiến sĩ Luật học. Xuất phát từ những lý do trên, nghiên cứu sinh đã lựa chọn đề tài **“Thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay”** làm đề tài luận án Tiến sĩ của mình.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu, làm rõ những vấn đề lý luận và thực tiễn về thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay; trên cơ sở đó, đề xuất các giải pháp nhằm tăng cường, nâng cao hiệu quả thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trong thời gian tới.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Phân tích làm rõ những vấn đề lý luận cơ bản về thanh tra phòng cháy và chữa cháy.
- Thu thập các tài liệu, số liệu; khảo sát, nghiên cứu, phân tích, đánh giá thực tế để làm rõ thực trạng thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay, tìm ra những ưu điểm, hạn chế và nguyên nhân của những hạn chế.
- Nghiên cứu nhu cầu, quan điểm và đề xuất một số giải pháp cơ bản để hoàn thiện pháp luật thanh tra phòng cháy và chữa cháy, để kiện toàn về

tổ chức bộ máy và nâng cao hiệu quả hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trong thời gian tới.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

- Các quy định của pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy.
- Những vấn đề lý luận cơ bản về thanh tra phòng cháy và chữa cháy.
- Tổ chức bộ máy và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

- *Về nội dung:* Thanh tra chuyên ngành phòng cháy và chữa cháy trong phạm vi quản lý nhà nước về phòng cháy, chữa cháy của Bộ Công an.

- *Về chủ thể:* Thanh tra Bộ Công an; Thanh tra Công an tỉnh; Thanh tra Cảnh sát phòng cháy và chữa cháy tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương; Cục Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ.

- *Về thời gian:* Từ tháng 01/2011 đến tháng 12/2016.

- *Về địa bàn:* Ở Việt Nam; song chủ yếu tập trung nghiên cứu ở: Thành phố Hồ Chí Minh, Hà Nội, Hải Phòng, Đà Nẵng, Cần Thơ, Vĩnh Phúc, Bình Dương, Đồng Nai.

4. Phương pháp luận, phương pháp nghiên cứu và hướng tiếp cận

4.1. Phương pháp luận

Luận án được thực hiện trên cơ sở phương pháp luận biện chứng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà nước và pháp luật; các quan điểm, đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước, ngành Công an về thanh tra, thanh tra chuyên ngành, thanh tra Công an nhân dân, thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

4.2. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài được nghiên cứu bằng phương pháp duy vật biện chứng và duy vật lịch sử cùng các phương pháp khác như: Phương pháp nghiên cứu tài liệu; phương pháp phân tích, tổng hợp; phương pháp so sánh; phương pháp hệ thống; phương pháp thống kê, khảo sát; phương pháp quy nạp; phương pháp chuyên gia.

4.3. Hướng tiếp cận nghiên cứu đề tài

Các nội dung được thực hiện trong đề tài luận án được nghiên cứu sinh tiếp cận theo hướng tiếp cận hệ thống, tiếp cận lịch sử, tiếp cận đa

ngành, liên ngành khoa học xã hội nhân văn, tiếp cận dưới góc độ quyền - an ninh con người. Trong đó, hướng chủ đạo là tiếp cận dưới góc độ Luật học, chuyên ngành Luật Hiến pháp và Luật Hành chính.

5. Những đóng góp mới về khoa học của luận án

- Luận án là một trong những công trình nghiên cứu tương đối đầy đủ, toàn diện về tổ chức và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trên cả phương diện lý luận và thực tiễn.

- Luận án đã phân tích, làm sáng tỏ về mô hình tổ chức bộ máy thanh tra phòng cháy và chữa cháy, thực tiễn hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam giai đoạn 2011 - 2016; đánh giá được những ưu điểm, hạn chế và nguyên nhân của những hạn chế. Trên cơ sở đó, luận án đã đề xuất các giải pháp có tính khoa học, khả thi nhằm hoàn thiện pháp luật, kiện toàn tổ chức bộ máy, nâng cao hiệu quả hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trong thời gian tới.

6. Ý nghĩa lý luận và thực tiễn của luận án

6.1. Ý nghĩa lý luận

Luận án góp phần bổ sung, hoàn thiện lý luận về tổ chức và hoạt động thanh tra chuyên ngành, thanh tra Công an nhân dân nói chung, thanh tra phòng cháy và chữa cháy nói riêng.

6.2. Ý nghĩa thực tiễn

- Luận án có giá trị tham khảo thiết thực cho các nhà làm luật, các cán bộ làm công tác thực tiễn về thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

- Luận án có thể sử dụng làm tài liệu nghiên cứu, tham khảo trong công tác giảng dạy, học tập một số môn học ở bậc đại học, sau đại học của Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy.

- Những giải pháp nêu trong luận án có thể giúp cho Bộ Công an, Cục Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ, Công an, Cảnh sát phòng cháy và chữa cháy các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương nghiên cứu vận dụng để kiện toàn về tổ chức bộ máy và nâng cao hiệu quả hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trong thời gian tới.

7. Kết cấu của luận án

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phần phụ lục, phần nội dung của luận án được kết cấu gồm 04 chương:

- Chương 1. Tổng quan tình hình nghiên cứu và những vấn đề đặt ra.
Chương 2. Những vấn đề lý luận về thanh tra phòng cháy và chữa cháy.
Chương 3. Thực trạng thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay.
Chương 4. Quan điểm và giải pháp tăng cường, nâng cao hiệu quả thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam.

Chương 1

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA

Chương 1 của luận án gồm 19 trang, được trình bày từ trang 9 đến trang 27, bao gồm những nội dung chính sau:

1.1. Tổng quan tình hình nghiên cứu

1.1.1. Tình hình nghiên cứu ở Việt Nam

Qua tìm hiểu 25 công trình nghiên cứu ở Việt Nam, tác giả đã sắp xếp các công trình nghiên cứu liên quan đến đề tài luận án theo 03 nhóm vấn đề chính như sau:

1.1.1.1. Nhóm công trình nghiên cứu về quản lý nhà nước về phòng cháy và chữa cháy (05 công trình)

1.1.1.2. Nhóm công trình nghiên cứu về thanh tra, thanh tra chuyên ngành (13 công trình)

1.1.1.3. Nhóm công trình nghiên cứu về thanh tra phòng cháy và chữa cháy (07 công trình)

1.1.2. Tình hình nghiên cứu ở nước ngoài

Qua tìm hiểu 17 công trình nghiên cứu ở nước ngoài, tác giả đã sắp xếp các công trình nghiên cứu liên quan đến đề tài luận án theo 03 nhóm vấn đề chính như sau:

1.1.2.1. Nhóm công trình nghiên cứu về quản lý nhà nước về phòng cháy và chữa cháy (08 công trình)

1.1.2.2. Nhóm công trình nghiên cứu về thanh tra, thanh tra chuyên ngành (04 công trình)

1.1.2.3. Nhóm công trình nghiên cứu về thanh tra phòng cháy và chữa cháy (05 công trình)

1.2. Nhận xét, đánh giá về tình hình nghiên cứu và những vấn đề đặt ra cần tiếp tục nghiên cứu

1.2.1. Những kết quả nghiên cứu các công trình khoa học đã đạt được mà luận án kế thừa

Từ kết quả nghiên cứu của các công trình khoa học trong nước và nước ngoài, trong luận án này, nghiên cứu sinh kế thừa những nội dung nghiên cứu mang tính lý luận nền tảng của các công trình khoa học đã công bố; kế thừa những nghiên cứu mang tính lịch sử về tổ chức và hoạt động thanh tra nói chung, thanh tra chuyên ngành nói riêng; kế thừa những đánh giá, tổng kết về thực trạng tổ chức, hoạt động thanh tra chuyên ngành nói chung; kế thừa những nhận xét, đánh giá về kết quả hoạt động thanh tra chuyên ngành phòng cháy và chữa cháy từ năm 2002 đến nay; tiếp thu một số định hướng, giải pháp, kiến nghị hoàn thiện tổ chức và hoạt động thanh tra chuyên ngành, thanh tra phòng cháy và chữa cháy nằm rải rác trong các công trình nghiên cứu.

1.2.2. Những vấn đề đặt ra cần phải tiếp tục nghiên cứu

Còn nhiều vấn đề về pháp luật, lý luận nghiệp vụ thanh tra phòng cháy và chữa cháy, về tổ chức bộ máy, về hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy cần phải tiếp tục nghiên cứu một cách hệ thống, toàn diện, sâu sắc hơn trong luận án như: Khái niệm, đặc điểm, đối tượng điều chỉnh, phương pháp điều chỉnh, nội dung pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy; quy trình, thủ tục, nội dung thanh tra phòng cháy và chữa cháy; chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, tổ chức bộ máy thanh tra phòng cháy và chữa cháy; hoàn thiện pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy; nâng cao hiệu quả hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy...

1.3. Cơ sở lý thuyết, giả thuyết nghiên cứu và câu hỏi nghiên cứu

1.3.1. Cơ sở lý thuyết

- Học thuyết Mác - Lênin về nhà nước và pháp luật; tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác thanh tra.

- Các quan điểm của Đảng, Nhà nước và ngành Công an về thanh tra nói chung, thanh tra Công an nhân dân, thanh tra phòng cháy và chữa cháy nói riêng.

1.3.2. Giả thuyết nghiên cứu

Luận án hướng vào trình bày và luận cứ cho một số giả thiết khoa học sau:

1. Thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam có vai trò rất quan trọng đối với công tác phòng cháy, chữa cháy. Thực tiễn công tác thanh tra

phòng cháy và chữa cháy đã đạt được những kết quả nhất định, tuy nhiên, vẫn còn những hạn chế về tổ chức bộ máy, đội ngũ cán bộ và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

2. Pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam đã được hình thành, phát triển và từng bước được hoàn thiện cùng với hệ thống pháp luật về thanh tra. Tuy nhiên, vẫn còn những hạn chế nhất định trong các quy định về tổ chức bộ máy, về hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy cần phải tiếp tục nghiên cứu, sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện.

3. Việc hoàn thiện pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy; kiện toàn tổ chức bộ máy, nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy; nâng cao hiệu quả hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam được đặt ra là một tất yếu khách quan; có nhiều giải pháp khả thi để triển khai thực hiện những nội dung này.

1.3.3. Câu hỏi nghiên cứu

Luận án sẽ giải quyết những câu hỏi nghiên cứu chính sau đây:

1. Thanh tra phòng cháy và chữa cháy là gì? Có đặc điểm, vai trò như thế nào? Đối tượng, nội dung của thanh tra phòng cháy và chữa cháy là gì? Những yếu tố nào ảnh hưởng tới thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam?

2. Pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy là gì? Đặc điểm, đối tượng điều chỉnh, phương pháp điều chỉnh, nội dung của pháp luật thanh tra phòng cháy và chữa cháy như thế nào?

3. Tổ chức bộ máy thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hình thành và phát triển như thế nào từ khi có Luật Thanh tra năm 2010 đến nay? Hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy đã đạt được những kết quả gì? Những ưu điểm, hạn chế và nguyên nhân của những hạn chế trong tổ chức và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam thời gian qua là gì?

4. Có những định hướng, giải pháp khả thi gì để hoàn thiện pháp luật thanh tra phòng cháy và chữa cháy, kiện toàn về tổ chức bộ máy và nâng cao hiệu quả hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trong thời gian tới?

KẾT LUẬN CHƯƠNG 1

Chương 2

NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ

THANH TRA PHÒNG CHÁY VÀ CHỮA CHÁY

Chương 2 của luận án gồm 38 trang, từ trang 28 đến trang 65, bao gồm những nội dung chính sau:

2.1. Khái niệm thanh tra phòng cháy và chữa cháy

2.1.1. Khái niệm phòng cháy và chữa cháy

Phòng cháy và chữa cháy là tổng hợp các biện pháp, giải pháp về tổ chức, chiến thuật và kỹ thuật nhằm loại trừ hoặc hạn chế nguyên nhân, điều kiện gây cháy; tạo điều kiện thuận lợi cho việc chủ động cứu người, cứu tài sản, chống cháy lan và chữa cháy kịp thời, có hiệu quả khi có cháy xảy ra.

2.1.2. Khái niệm thanh tra

Thanh tra là hoạt động kiểm tra, xem xét, đánh giá, kết luận, xử lý theo trình tự, thủ tục do pháp luật quy định của cơ quan nhà nước có thẩm quyền đối với việc thực hiện chính sách, pháp luật, nhiệm vụ, quyền hạn của cơ quan, tổ chức, cá nhân trong quản lý nhà nước.

2.1.3. Khái niệm thanh tra hành chính

Khoản 2 Điều 3 Luật Thanh tra năm 2010 có định nghĩa: “*Thanh tra hành chính là hoạt động thanh tra của cơ quan nhà nước có thẩm quyền đối với cơ quan, tổ chức, cá nhân trực thuộc trong việc thực hiện chính sách, pháp luật, nhiệm vụ, quyền hạn được giao*”.

2.1.4. Khái niệm thanh tra chuyên ngành

Khoản 3 Điều 3 Luật Thanh tra năm 2010 có định nghĩa: “*Thanh tra chuyên ngành là hoạt động thanh tra của cơ quan nhà nước có thẩm quyền theo ngành, lĩnh vực đối với cơ quan, tổ chức, cá nhân trong việc chấp hành pháp luật chuyên ngành, quy định về chuyên môn - kỹ thuật, quy tắc quản lý thuộc ngành, lĩnh vực đó*”.

2.1.5. Phân biệt thanh tra hành chính và thanh tra chuyên ngành

Trên cơ sở phân tích nội hàm khái niệm thanh tra hành chính, thanh tra chuyên ngành, nghiên cứu sinh đã so sánh, chỉ ra sự khác nhau giữa thanh tra hành chính và thanh tra chuyên ngành trên 07 phương diện: *Về nội dung thanh tra; về mục đích thanh tra; về chủ thể, đối tượng thanh tra; về*

phạm vi thanh tra; về hình thức thanh tra; về thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính; về tổ chức và hoạt động thanh tra.

2.1.6. Khái niệm thanh tra phòng cháy và chữa cháy

Thanh tra phòng cháy và chữa cháy là hoạt động thanh tra chuyên ngành do những đơn vị Công an nhân dân có thẩm quyền tiến hành đối với cơ quan, tổ chức, cá nhân trong việc chấp hành pháp luật, những quy định về chuyên môn, kỹ thuật, quy tắc quản lý nhà nước về phòng cháy, chữa cháy thuộc phạm vi quản lý nhà nước về phòng cháy, chữa cháy của Bộ Công an.

2.2. Đặc điểm, vai trò của thanh tra phòng cháy và chữa cháy

2.2.1. Đặc điểm của thanh tra phòng cháy và chữa cháy

Một là, tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy là một thiết chế của ngành Công an. Việc bổ nhiệm, miễn nhiệm các ngạch thanh tra viên trong tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy được thực hiện theo tiêu chuẩn, quy định riêng của Chính phủ và Bộ Công an đối với thanh tra viên Công an nhân dân.

Hai là, nội dung, phạm vi của hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy rất nhiều và rất rộng.

Ba là, hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy là hoạt động vừa mang tính pháp lý, vừa mang tính khoa học kỹ thuật chuyên ngành rất cao.

2.2.2. Vai trò của thanh tra phòng cháy và chữa cháy

Luận án đã phân tích, làm rõ vai trò của thanh tra phòng cháy và chữa cháy trên 04 phương diện sau:

Một là, phát hiện, xử lý hành vi và phòng ngừa vi phạm pháp luật về phòng cháy, chữa cháy.

Hai là, bảo đảm, bảo vệ quyền con người, quyền công dân trong lĩnh vực phòng cháy, chữa cháy.

Ba là, góp phần hoàn thiện cơ chế quản lý, chính sách, pháp luật, nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về phòng cháy, chữa cháy.

Bốn là, góp phần tuyên truyền, nâng cao ý thức pháp luật về phòng cháy, chữa cháy cho các chủ thể.

2.3. Nội dung thanh tra phòng cháy và chữa cháy

Luận án đã phân tích, làm rõ nội dung thanh tra phòng cháy và chữa cháy với từng đối tượng sau:

Một là, đối với Ủy ban nhân dân các cấp.

Hai là, đối với cơ sở có nguy hiểm về cháy, nổ quy định tại Phụ lục II ban hành kèm theo Nghị định số 79/2014/NĐ-CP.

Ba là, đối với khu dân cư.

Bốn là, đối với các khu công nghiệp, khu chế xuất, khu công nghệ cao

Năm là, đối với rừng phòng hộ, rừng đặc dụng.

Sáu là, đối với phương tiện giao thông cơ giới có yêu cầu đặc biệt về bảo đảm an toàn phòng cháy và chữa cháy.

Bảy là, đối với hộ gia đình.

2.4. Điều chỉnh pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy

2.4.1. Khái niệm, đặc điểm pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy

2.4.1.1. Khái niệm pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy

Pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy là tổng thể các quy phạm pháp luật điều chỉnh các quan hệ xã hội phát sinh trong quá trình tổ chức và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

2.4.1.2. Đặc điểm của pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy

Một là, có mối quan hệ chặt chẽ với pháp luật về phòng cháy và chữa cháy nói chung, đặc biệt là với các chế định về phòng cháy, chữa cháy.

Hai là, chịu sự tác động rất lớn của các văn bản pháp luật quy định về chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, tổ chức bộ máy của Bộ Công an, Công an, Cảnh sát phòng cháy và chữa cháy các đơn vị, địa phương.

Ba là, có giới hạn là những quy định về tổ chức và hoạt động thanh tra, thanh tra chuyên ngành nói chung, thanh tra Công an nhân dân, thanh tra chuyên ngành Công an nhân dân nói riêng.

Bốn là, mang tính thủ tục chặt chẽ, từ việc quy định chủ thể thanh tra đến việc quy định nhiệm vụ, quyền hạn, thời hạn, trình tự, thủ tục thanh tra, tiêu chuẩn bổ nhiệm, miễn nhiệm các ngạch thanh tra viên phòng cháy và chữa cháy.

2.4.2. Đối tượng, phương pháp điều chỉnh của pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy

2.4.2.1. Đối tượng điều chỉnh của pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy

Một là, quan hệ xã hội phát sinh giữa cơ quan quản lý nhà nước với tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Hai là, quan hệ xã hội phát sinh giữa các tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy với nhau.

Ba là, quan hệ xã hội phát sinh giữa tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy với đối tượng thanh tra (cơ quan, tổ chức, hộ gia đình, cá nhân). Đây là mối quan hệ chủ yếu phát sinh trong hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Bốn là, quan hệ xã hội phát sinh giữa tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy với các cơ quan, tổ chức, cá nhân khác.

2.4.2.2. Phương pháp điều chỉnh của pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy

Pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy sử dụng hai phương pháp điều chỉnh là: Mệnh lệnh - phục tùng và Thỏa thuận.

2.4.3. Hình thức, nội dung pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy

2.4.3.1. Hình thức pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy

Hình thức của pháp luật thanh tra phòng cháy và chữa cháy là các văn bản quy phạm pháp luật về thanh tra, thanh tra chuyên ngành, thanh tra Công an nhân dân ở Việt Nam hiện nay liên quan đến tổ chức, hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

2.4.3.2. Nội dung pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy

Nội dung pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy quy định hai vấn đề lớn đó là: Tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy; hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

2.5. Các yếu tố ảnh hưởng đến thanh tra phòng cháy và chữa cháy

Luận án đã phân tích, làm rõ sự ảnh hưởng của các yếu tố sau đến thanh tra phòng cháy và chữa cháy:

2.5.1. Quan điểm của Đảng, Nhà nước về công tác thanh tra

2.5.2. Quy định của pháp luật về thanh tra, thanh tra chuyên ngành

2.5.3. Mức độ hoàn thiện của hệ thống pháp luật về phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam

2.5.4. Thực tiễn công tác quản lý nhà nước về phòng cháy, chữa cháy

2.5.5. Đội ngũ cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy

2.5.6. Các yếu tố khác (Cơ sở vật chất; sự phối hợp của các cơ quan chức năng có liên quan; nhận thức và ý thức chấp hành của đối tượng thanh tra; dư luận xã hội...).

2.6. Kinh nghiệm nước ngoài về thanh tra phòng cháy và chữa cháy

Luận án đã nghiên cứu, tìm hiểu và khái quát kinh nghiệm về thanh tra phòng cháy và chữa cháy của 03 nước tiêu biểu trên thế giới đó là:

2.6.1. Kinh nghiệm về thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Trung Quốc

2.6.2. Kinh nghiệm về thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Liên Bang Nga

2.6.3. Kinh nghiệm về thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Mỹ

KẾT LUẬN CHƯƠNG 2

Chương 3

THỰC TRẠNG THANH TRA PHÒNG CHÁY VÀ CHỮA CHÁY Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

Chương 3 của luận án gồm 51 trang, từ trang 66 đến trang 116, bao gồm những nội dung chính sau:

3.1. Đặc điểm có liên quan đến thực trạng thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay

Luận án đã phân tích, làm rõ đặc điểm, tình hình có liên quan đến thực trạng thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay trên các phương diện sau:

3.1.1. Đặc điểm về kinh tế - xã hội liên quan đến công tác phòng cháy chữa cháy ở Việt Nam

3.1.2. Đặc điểm về cháy và ý thức chấp hành pháp luật về phòng cháy, chữa cháy ở Việt Nam

3.1.3. Tổ chức lực lượng và trang bị phương tiện phòng cháy, chữa cháy ở Việt Nam

3.2. Thực trạng quy định của pháp luật về tổ chức và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy

L luận án đã phân tích, làm rõ, đánh giá các quy định của pháp luật về tổ chức và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay trên các phương diện sau:

3.2.1. Quy định về vị trí, chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy

3.2.2. Quy định về cơ cấu nhân sự, về nhiệm vụ, quyền hạn của những người đứng đầu tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy

3.2.3. Quy định về nhiệm vụ, quyền hạn, tiêu chuẩn bổ nhiệm, miễn nhiệm, chế độ chính sách đối với thanh tra viên, cộng tác viên thanh tra phòng cháy và chữa cháy

3.2.4. Quy định về đối tượng, nguyên tắc của hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

3.2.5. Quy định hình thức thanh tra phòng cháy và chữa cháy

3.2.6. Quy định căn cứ, thẩm quyền ra quyết định thanh tra, nội dung quyết định thanh tra phòng cháy và chữa cháy

3.2.7. Quy định nhiệm vụ, quyền hạn của người ra quyết định thanh tra, Trưởng đoàn thanh tra, thành viên Đoàn thanh tra trong hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy

3.2.8. Quy định trình tự, thủ tục, thời hạn, hồ sơ hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy

3.3. Thực tiễn về tổ chức và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay

3.3.1. Thực tiễn về tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay

3.3.1.1. Thực tiễn mô hình tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trước khi có Nghị định số 41/2014/NĐ-CP ngày 13/5/2014 của Chính phủ Quy định về tổ chức và hoạt động thanh tra Công an nhân dân

L luận án đã phân tích, làm rõ quá trình hình thành, phát triển và những biến động của mô hình tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam từ năm 2011 đến năm 2014 tại: Thanh tra Bộ Công an; Công an Cảnh sát phòng cháy và chữa cháy, tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương; Cục Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ; đã khái quát hóa thành sơ đồ cụ thể.

3.3.1.2. Thực tiễn mô hình tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam sau khi có Nghị định số 41/2014/NĐ-CP ngày 13/5/2014 của Chính phủ Quy định về tổ chức và hoạt động thanh tra Công an nhân dân

Luận án đã phân tích, làm rõ sự phát triển của mô hình tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam từ năm 2015 đến nay; tại: Thanh tra Bộ Công an; Công an Cảnh sát phòng cháy và chữa cháy, tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương; Cục Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ; đã khái quát hóa thành sơ đồ cụ thể.

3.3.1.3. Thực tiễn về biên chế đội ngũ cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay

Luận án đã phân tích, làm rõ thực trạng biên chế, trình độ chuyên môn nghiệp vụ của đội ngũ cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay tại: Thanh tra Bộ Công an; Cục Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ; Thanh tra Công an, Thanh tra Cảnh sát phòng cháy và chữa cháy tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương.

Qua đó nhận thấy, phần lớn cán bộ làm công tác thanh tra phòng cháy và chữa cháy tại Công an, Cảnh sát phòng cháy và chữa cháy tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương trước đây và hiện nay chỉ có một số ít là được đào tạo từ Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy. Đội ngũ cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy vừa thiếu về số lượng, vừa không đảm bảo về chất lượng; không có chuyên môn, nghiệp vụ sâu về phòng cháy, chữa cháy. Vì vậy, sẽ không đáp ứng được yêu cầu, nhiệm vụ công tác thanh tra phòng cháy và chữa cháy trong giai đoạn hiện nay.

3.3.2. Thực tiễn về hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay

Luận án đã phân tích, làm rõ thực tiễn về hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay trên các phương diện sau:

3.3.2.1. Việc xây dựng chương trình, kế hoạch công tác thanh tra phòng cháy và chữa cháy

3.3.2.2. Việc chỉ đạo, hướng dẫn về thanh tra phòng cháy và chữa cháy

3.3.2.3. Việc theo dõi, đôn đốc, kiểm tra việc thực hiện chương trình, kế hoạch công tác thanh tra phòng cháy và chữa cháy

3.3.2.4. *Việc tổ chức triển khai, thực hiện các cuộc thanh tra phòng cháy và chữa cháy*

3.3.2.5. *Công tác giám sát hoạt động đoàn thanh tra và kiểm tra, đôn đốc thực hiện kết luận, kiến nghị xử lý sau thanh tra phòng cháy và chữa cháy*

3.3.2.6. *Những kết quả nổi bật của hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam giai đoạn 2011 - 2016*

3.4. Nhận xét, đánh giá về tổ chức và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay

3.4.1. Những ưu điểm

Từ việc nghiên cứu, phân tích thực trạng, luận án đã tổng hợp, đánh giá được 10 ưu điểm của thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay trên các phương diện: Pháp luật; tổ chức; hoạt động.

3.4.2. Những hạn chế

Từ việc nghiên cứu, phân tích thực trạng, luận án đã chỉ ra được 07 hạn chế của thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay trên các phương diện: Pháp luật; tổ chức; hoạt động.

3.4.3. Nguyên nhân của những hạn chế

Từ việc nghiên cứu, phân tích thực trạng, luận án đã chỉ ra được 07 nguyên nhân của những hạn chế về thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay, đó là:

Một là, hệ thống pháp luật về thanh tra chuyên ngành, thanh tra Công an nhân dân nói chung, thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay vẫn chưa hoàn thiện nên tính ổn định, mức độ hoàn thiện của các quy phạm pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy chưa cao.

Hai là, mô hình tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy được hình thành, phát triển trong bối cảnh lực lượng Công an nhân dân đang tập trung thực hiện Nghị quyết số 39-NQ/TW ngày 17/4/2015 của Bộ Chính trị về tinh giản biên chế và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức, Kế hoạch số 138-KH/ĐUCA ngày 16/9/2015 của Đảng uỷ Công an Trung ương về tinh giản biên chế và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức Công an nhân dân. Do đó, việc thành lập mới tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở 18 Cảnh sát phòng cháy và chữa cháy tỉnh, thành phố là rất khó khăn. Bên cạnh đó, hiện nay, chúng ta đang gặp khó khăn về kinh phí, cơ sở vật chất, đội ngũ

cán bộ Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy nên rất khó để triển khai đồng loạt, thống nhất về mô hình tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Ba là, lãnh đạo Công an, Cảnh sát phòng cháy và chữa cháy tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương mặc dù đã quan tâm đến công tác thanh tra phòng cháy và chữa cháy, từ việc chỉ đạo điều hành đến tổ chức thực hiện, tuy nhiên chưa có phương pháp tốt về tổ chức thực hiện; chưa có biện pháp quyết liệt trong việc tuyển chọn, bố trí, đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Bốn là, ở Việt Nam hiện nay, hệ thống lý luận nghiệp vụ về thanh tra phòng cháy và chữa cháy bước đầu đã được hình thành nhưng chưa đầy đủ, chưa hoàn thiện, chưa đáp ứng kịp yêu cầu, nhiệm vụ thực tiễn nên công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ làm nhiệm vụ thanh tra phòng cháy và chữa cháy còn gặp nhiều khó khăn. Hoạt động nghiên cứu, tổng kết, rút kinh nghiệm để xây dựng và hoàn thiện hệ thống lý luận, nghiệp vụ về thanh tra phòng cháy và chữa cháy chưa được quan tâm, còn nhiều hạn chế.

Năm là, hiện nay, ở nước ta, Trường Đại học Phòng cháy và chữa cháy là cơ sở duy nhất đào tạo chuyên sâu về lĩnh vực phòng cháy, chữa cháy từ trình độ trung cấp đến đại học, sau đại học nhưng mới chỉ đào tạo cán bộ kiểm tra an toàn phòng cháy, chữa cháy, chưa đào tạo cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Sáu là, công tác lãnh đạo, chỉ đạo hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy còn hạn chế; mới chủ yếu tập trung vào việc thực hiện các chương trình, kế hoạch thanh tra hàng năm, chưa có chiến lược để xây dựng và phát triển về tổ chức bộ máy, chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và biên chế đội ngũ cán bộ làm công tác thanh tra phòng cháy và chữa cháy trong thời gian dài.

Bảy là, việc chuẩn bị trước, trong và sau quá trình thanh tra phòng cháy và chữa cháy còn hạn chế. Việc giám sát hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy chưa có hướng dẫn cụ thể; chủ yếu là giám sát về mặt hình thức, chưa có cơ chế giám sát chất lượng, nội dung của cuộc thanh tra phòng cháy và chữa cháy. Cơ sở vật chất, kinh phí, phương tiện phục vụ thanh tra phòng cháy, chữa cháy chưa đảm bảo. Việc phối kết hợp với các cơ quan, tổ chức, cá nhân trong quá trình thanh tra phòng cháy và chữa cháy còn nhiều hạn chế.

KẾT LUẬN CHƯƠNG 3

Chương 4

QUAN ĐIỂM VÀ GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG, NÂNG CAO HIỆU QUẢ THANH TRA PHÒNG CHÁY VÀ CHỮA CHÁY Ở VIỆT NAM

Chương 4 của luận án gồm 32 trang, từ trang 117 đến trang 148, bao gồm những nội dung chính sau:

4.1. Nhu cầu tăng cường, nâng cao hiệu quả thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam

Trong phần này, luận án đã phân tích nhu cầu tăng cường, nâng cao hiệu quả thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trong thời gian tới xuất phát từ những yếu tố có liên quan đến tổ chức và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy, bao gồm:

4.1.1. Sự phát triển kinh tế - xã hội và sự gia tăng nguy cơ về cháy nổ ở Việt Nam trong thời gian tới

4.1.2. Nhu cầu tăng cường công tác quản lý nhà nước về phòng cháy, chữa cháy ở Việt Nam trong thời gian tới

4.2. Quan điểm, yêu cầu tăng cường, nâng cao hiệu quả thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trong thời gian tới

4.2.1. Quan điểm tăng cường, nâng cao hiệu quả thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trong thời gian tới

Một là, việc tăng cường, nâng cao hiệu quả thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam phải dựa trên cơ sở chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, các Chỉ thị, Nghị quyết, Quyết định của Đảng ủy Công an Trung ương, lãnh đạo Bộ Công an; phải phù hợp với bối cảnh chung của đất nước và xu thế phát triển của ngành thanh tra trong từng giai đoạn lịch sử.

Hai là, việc tăng cường, nâng cao hiệu quả thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam phải gắn liền và phục vụ mục tiêu nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về phòng cháy và chữa cháy; đảm bảo tốt nhất về an toàn phòng cháy, chữa cháy; góp phần phục vụ đắc lực sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội của đất nước, đảm bảo cuộc sống bình yên của nhân dân.

Ba là, việc tăng cường, nâng cao hiệu quả thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam phải trên cơ sở tổng kết, đánh giá thực tiễn; phải phù

hợp với thực tiễn; mang tính kế thừa; đảm bảo tính chuyên môn hóa cao, không chồng chéo, trùng lặp.

4.2.2. Những yêu cầu cơ bản để tăng cường, nâng cao hiệu quả thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trong thời gian tới

Một là, phải nhận thức đúng đắn và đầy đủ hơn về vị trí, vai trò, tầm quan trọng của tổ chức bộ máy và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam.

Hai là, pháp luật về tổ chức và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy cần phải sớm được các cơ quan chức năng tập trung nghiên cứu, sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện để đảm bảo đầy đủ về nội dung, hình thức; đảm bảo tính đồng bộ, thống nhất, chặt chẽ; phù hợp với đường lối chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước; đáp ứng kịp thời yêu cầu, nhiệm vụ công tác quản lý nhà nước về phòng cháy, chữa cháy.

Ba là, tổ chức bộ máy thanh tra phòng cháy và chữa cháy phải được nghiên cứu, xây dựng, kiện toàn đảm bảo đúng quy định của pháp luật; phù hợp với yêu cầu, nhiệm vụ công tác quản lý nhà nước về phòng cháy, chữa cháy; phù hợp với mô hình tổ chức bộ máy, chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của lực lượng Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ trong tình hình mới.

Bốn là, xây dựng đội ngũ cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy ngày càng trong sạch, vững mạnh; đảm bảo đủ về số lượng, đáp ứng yêu cầu về chất lượng, được trang bị đầy đủ phương tiện làm việc cần thiết để thực hiện có hiệu quả hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Năm là, lý luận, nghiệp vụ hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy phải được tiếp tục nghiên cứu, bổ sung, hoàn thiện, đổi mới để phù hợp với yêu cầu, nhiệm vụ của tình hình thực tiễn phát triển kinh tế - xã hội, công tác phòng cháy, chữa cháy và yêu cầu quản lý nhà nước về phòng cháy, chữa cháy.

Sáu là, hình thức, quy trình, thủ tục thanh tra phòng cháy và chữa cháy phải được hoàn thiện hơn theo hướng đơn giản, thuận lợi, không gây phiền hà cho doanh nghiệp, người dân; đảm bảo phù hợp với xu thế cải cách nền hành chính hiện đại nhưng vẫn tăng cường, nâng cao được hiệu lực, hiệu quả.

4.3. Giải pháp tăng cường, nâng cao hiệu quả thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam

4.3.1. Hoàn thiện pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam

Một là, tổng rà soát các văn bản, quy định pháp luật có liên quan đến thanh tra phòng cháy và chữa cháy hiện hành.

Hai là, kiến nghị với các cơ quan, người có thẩm quyền xem xét, quyết định, sửa đổi, bổ sung các quy định về thanh tra, thanh tra chuyên ngành, thanh tra Công an nhân dân, thanh tra phòng cháy và chữa cháy còn đang bất cập.

Ba là, nghiên cứu, xây dựng, tham mưu cho Bộ trưởng Bộ Công an ký ban hành *Thông tư quy định về tổ chức và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy*. Nội dung Thông tư quy định về tổ chức và hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy cần quy định tăng cường hình thức thanh tra thường xuyên về phòng cháy và chữa cháy; *hướng tới mục tiêu, sau năm 2030 bỏ hình thức kiểm tra an toàn phòng cháy thay vào đó là hình thức thanh tra thường xuyên về phòng cháy và chữa cháy*.

Bốn là, bên cạnh việc hoàn thiện pháp luật về thanh tra phòng cháy và chữa cháy, cần tiếp tục nghiên cứu, sửa đổi, bổ sung hoàn thiện pháp luật về phòng cháy và chữa cháy.

4.3.2. Kiện toàn mô hình tổ chức bộ máy thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam

Trong thời gian tới, tổ chức bộ máy thanh tra phòng cháy và chữa cháy cần phải được kiện toàn theo mô hình sau đây:

- *Tại Thanh tra Bộ Công an*: Phòng Thanh tra chuyên ngành cần thành lập các *Đội công tác*, trong đó có *Đội Thanh tra phòng cháy và chữa cháy*.

- *Tại Thanh tra Công an thành phố trực thuộc trung ương*: Cần thành lập *Đội Thanh tra phòng cháy và chữa cháy*; cơ cấu tổ chức gồm 03 *Đội Tổ thanh tra chuyên đề*: *Tổ Thanh tra chuyên đề điện, phòng cháy công nghệ sản xuất*; *Tổ Thanh tra chuyên đề xăng dầu, hóa chất*; *Tổ Thanh tra chuyên đề xây dựng*.

- *Tại Thanh tra Công an tỉnh*: Cần tách *Đội Thanh tra hành chính, chuyên ngành hiện tại thành 02 Đội*: *Đội Thanh tra Hành chính, Đội Thanh tra chuyên ngành*; trong đó, *Đội Thanh tra chuyên ngành sẽ có Tổ Thanh tra phòng cháy và chữa cháy*.

- *Tại Cục Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ:* Không tổ chức đơn vị Thanh tra chuyên ngành Cục Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ như hiện nay mà đổi tên đơn vị này thành Phòng Tham mưu về Thanh tra phòng cháy và chữa cháy; cơ cấu tổ chức gồm 03 Đội Tham mưu về thanh tra chuyên đề: Đội Tham mưu thanh tra chuyên đề điện, phòng cháy công nghệ sản xuất; Đội Tham mưu thanh tra chuyên đề xăng dầu, hóa chất; Đội Tham mưu thanh tra chuyên đề xây dựng.

Để thực hiện được giải pháp này, cần thực hiện những nhiệm vụ cơ bản, quan trọng sau đây:

Một là, xây dựng kế hoạch, tổ chức tổ chức sơ kết 03 năm thực hiện Nghị định số 41/2014/NĐ-CP.

Hai là, nghiên cứu, xây dựng đề án, báo cáo lãnh cấp có thẩm quyền xem xét, quyết định thành lập các Phòng, Đội thực hiện chức năng, nhiệm vụ thanh tra phòng cháy và chữa cháy theo mô hình tổ chức mới; kiến nghị sửa đổi các Quyết định quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, tổ chức bộ máy Công an, Cảnh sát phòng cháy và chữa cháy các đơn vị, địa phương.

Ba là, sau năm 2030, xem xét, thiết lập lại mô hình tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy thay cho mô hình kiểm tra an toàn phòng cháy hiện nay.

4.3.3. Tăng cường biên chế, sắp xếp, bố trí lại đội ngũ cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy đảm bảo đúng quy định, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ được giao

Một là, nghiên cứu, rà soát, sắp xếp, bố trí lại đội ngũ cán bộ làm công tác thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Hai là, quan tâm, chú trọng đến việc tiếp nhận, điều động học viên tốt nghiệp hệ đại học, sau đại học của Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy, để bổ sung vào biên chế, đội ngũ cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Ba là, nghiên cứu, tham mưu, xây dựng, đề xuất Bộ Công an ban hành và triển khai thực hiện kế hoạch phát triển đội ngũ cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy từ nay đến năm 2020, định hướng đến năm 2030.

4.3.4. Đổi mới công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam

Một là, xây dựng và hoàn thiện thể chế, tạo hành lang pháp lý, là cơ sở để tổ chức và thực hiện hoạt động đào tạo cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Hai là, xây dựng đội ngũ giảng viên phục vụ công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy đủ về số lượng, đảm bảo chất lượng, đáp ứng mục tiêu, yêu cầu, nhiệm vụ đào tạo.

Ba là, Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy cần ký quy chế phối hợp với Học viện Hành chính Quốc gia, Trường Cán bộ Thanh tra, Viện Khoa học Thanh tra, Thanh tra Bộ Công an, Cục Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ trong đào tạo, bồi dưỡng cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy. Đẩy mạnh hợp tác quốc tế, tăng cường và đa dạng hoá, đa phương hoá hoạt động hợp tác quốc tế trong đào tạo, bồi dưỡng cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Bốn là, Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy cần sớm nghiên cứu, triển khai, áp dụng một số mô hình đào tạo, bồi dưỡng cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy theo các hệ như: Đại học chính quy; đại học văn bằng hai; bồi dưỡng thanh tra viên phòng cháy và chữa cháy theo ngạch.

4.3.5. Nghiên cứu, xây dựng, hoàn thiện lý luận nghiệp vụ về thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam

Một là, khẩn trương nghiên cứu, xây dựng, ban hành hướng dẫn cụ thể về quy trình, nghiệp vụ thanh tra phòng cháy và chữa cháy; biên soạn và đưa vào sử dụng cuốn Sổ tay nghiệp vụ thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Hai là, sớm nghiên cứu xây dựng hệ thống giáo trình, tài liệu nghiệp vụ phục vụ công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Ba là, phối hợp tổ chức nhiều hội nghị, hội thảo, nghiên cứu nhiều đề tài khoa học các cấp, nghiên cứu nhiều chuyên đề chuyên sâu về các lĩnh vực chuyên môn, nghiệp vụ thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

4.3.6. Các giải pháp khác

Một là, nâng cao nhận thức của các cấp lãnh đạo, đội ngũ cán bộ về thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Hai là, tăng cường nhiệm vụ lãnh đạo, chỉ đạo, kiểm tra, hướng dẫn nghiệp vụ về công tác thanh tra phòng cháy chữa cháy.

Ba là, kết hợp chặt chẽ giữa thanh tra phòng cháy và chữa cháy với tuyên truyền pháp luật về thanh tra, pháp luật về phòng cháy chữa cháy.

Bốn là, tăng cường mối quan hệ phối hợp giữa các tổ chức thanh tra phòng cháy và chữa cháy; các đơn vị có chức năng hướng dẫn, kiểm tra phòng cháy chữa cháy.

Năm là, nghiên cứu xây dựng hồ sơ thanh tra phòng cháy chữa cháy theo từng lĩnh vực, địa bàn; ứng dụng công nghệ thông tin trong việc xây dựng hồ sơ theo dõi, quản lý địa bàn, xây dựng, quản lý hồ sơ thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Sáu là, đảm bảo ngân sách, kinh phí, trang thiết bị, phương tiện kỹ thuật cần thiết phục vụ cho hoạt động thanh tra phòng cháy chữa cháy.

Bảy là, tăng cường thực hiện hình thức thanh tra đột xuất, thanh tra thường xuyên để kịp thời phát hiện, xử lý có hiệu quả những hành vi vi phạm pháp luật về phòng cháy chữa cháy.

Tám là, tiếp tục nghiên cứu, đổi mới phương pháp thanh tra phòng cháy chữa cháy; thực hiện tốt khâu giám sát về chất lượng, nội dung của hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy; chú trọng công tác tổng kết, rút kinh nghiệm về thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

Chín là, thường xuyên kiểm tra, theo dõi, đôn đốc, nhắc nhở các cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan thực hiện nghiêm kết luận, kiến nghị, quyết định xử lý về thanh tra; có cơ chế, chế tài cụ thể để tiến hành kiểm tra, đôn đốc việc thực hiện kết luận thanh tra phòng cháy và chữa cháy.

KẾT LUẬN CHƯƠNG 4

KẾT LUẬN

Việc lựa chọn, nghiên cứu đề tài “Thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay” là rất cần thiết trên cả phương diện lý luận và thực tiễn.

Chương 1 của luận án đã tập trung thống kê, phân tích, đánh giá khái quát về kết quả nghiên cứu của các công trình nghiên cứu khoa học ở trong nước và nước ngoài có liên quan đến đề tài luận án; đồng thời chỉ ra những vấn đề cần phải tiếp tục nghiên cứu, giải quyết trong luận án này.

Chương 2 của luận án đã tập trung nghiên cứu, phân tích, làm rõ những vấn đề lý luận cơ bản về thanh tra phòng cháy và chữa cháy, về pháp luật thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam.

Chương 3 của luận án đã tập trung nghiên cứu, làm rõ những vấn đề thực tiễn về pháp luật thanh tra phòng cháy và chữa cháy, về tổ chức bộ máy, biên chế đội ngũ cán bộ thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay, về kết quả đạt được và những hạn chế trong hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở nước ta trong thời gian qua, đồng thời tìm ra nguyên nhân của những hạn chế đó.

Chương 4 của luận án đã đi sâu nghiên cứu, phân tích làm rõ những vấn đề về nhu cầu, quan điểm, đồng thời đưa ra 06 giải pháp cơ bản để hoàn thiện về pháp luật, kiện toàn tổ chức bộ máy, tăng cường, nâng cao hiệu quả hoạt động thanh tra phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam trong thời gian tới.

Trong quá trình nghiên cứu luận án, nghiên cứu sinh đã cố gắng trong việc sưu tầm tài liệu, nghiên cứu lý luận, khảo sát thực tế, phân tích, đánh giá, tham vấn ý kiến của thầy hướng dẫn, các nhà khoa học, các chuyên gia về lĩnh vực pháp luật, lĩnh vực thanh tra Công an nhân, thanh tra phòng cháy và chữa cháy. Tuy nhiên, do thời gian có hạn, trình độ, năng lực nghiên cứu, kinh nghiệm thực tiễn của nghiên cứu sinh còn hạn chế, vì vậy, luận án không thể tránh khỏi những thiếu sót và hạn chế nhất định. Nghiên cứu sinh rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến của Hội đồng, các nhà khoa học, các nhà hoạt động thực tiễn, cùng các độc giả để luận án được hoàn thiện hơn./.

DANH MỤC CÔNG TRÌNH CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ

1. Tạp chí Nhân lực Khoa học xã hội, ***“Một số vấn đề lý luận và thực tiễn đào tạo cán bộ thanh tra chuyên ngành phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay”***, tháng 10/2016, tr. 14 - 20.
2. Tạp chí Nhân lực Khoa học xã hội, ***“Một số vấn đề lý luận và thực tiễn thanh tra chuyên ngành phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam hiện nay”***, tháng 3/2017, tr. 29 - 37.
3. Tạp chí phòng cháy & chữa cháy, ***“Nhận diện pháp luật về thanh tra chuyên ngành phòng cháy và chữa cháy ở Việt Nam”***, tháng 8/2014, tr. 24 - 25.
4. Tạp chí phòng cháy & chữa cháy, ***“Một số vấn đề lý luận cơ bản về thanh tra chuyên ngành phòng cháy chữa cháy”***, tháng 10/2014, tr. 29, 30, 32.
5. Tạp chí phòng cháy & chữa cháy, ***“Một số vấn đề lý luận cơ bản về đào tạo cán bộ thanh tra chuyên ngành phòng cháy chữa cháy”***, tháng 11/2014, tr. 28, 29, 50.
6. Tạp chí phòng cháy & chữa cháy, ***“Định hướng và giải pháp triển khai thực hiện mô hình đào tạo chuyên ngành thanh tra phòng cháy chữa cháy ở Việt Nam”***, tháng 9/2015, tr. 20 - 21.
7. Kỷ yếu Hội thảo khoa học Công tác nghiệp vụ cơ bản của lực lượng Cảnh sát phòng cháy chữa cháy, ***“Điều tra cơ bản với công tác kiểm tra, thanh tra chuyên ngành phòng cháy và chữa cháy”***, tháng 5/2017, tr. 72 - 78.